

CO MŁODZIEŻ MÓWI O ZMIANACH KLIMATU?

Wyniki sondażu.

Kraków, 2021

Badanie przeprowadził Ipsos metodą Computer Assisted Web Interviewing (CAWI) – przez ankiety internetowe. Sondaż objął reprezentatywną próbę młodych ludzi w wieku od 15 do 35 lat w 23 krajach europejskich. Od 29 października do 19 listopada 2020 roku przeprowadzono w sumie 22 377 wywiadów za pomocą kwestionariuszy internetowych. W 21 spośród 23 badanych państw przeprowadzono ponad 1000 ankiet (1020 w Polsce). Na Cyprze i Malcie na pytania ankiety odpowiedziało mniej niż 500 respondentów. Dla poszczególnych krajów przedstawiono wyniki ważone według wieku, płci i regionu. Zagregowane wyniki ważone na poziomie europejskim uwzględniają także wielkość populacji.

Wartości procentowe w tym raporcie podano bez ułamków dziesiętnych. Jeżeli wyniki nie sumują się do 100 lub „różnica” wydaje się być o +/- 1 większa lub mniejsza od rzeczywistej, może to wynikać z zaokrąglenia. Słupki na wykresach uwzględniają ułamki dziesiętne, co wyjaśnia niewielkie różnice w długości słupków pokazujące ten sam procent.

Autorzy: Allison Dunne, Daan Bijwaard

Ipsos Belgium

www.ipsos.com

Badanie to zostało zleczone firmie Ipsos przez partnerów projektu #KlimatNaZmiany.
<https://climateofchange.info>

Fundacja Kupuj Odpowiedzialnie działa na rzecz zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska, odpowiedzialnej konsumpcji i produkcji oraz przestrzegania praw człowieka. Chcemy wiedzieć co kupujemy i za co płacimy. Zadajemy pytania firmom, sprawdzamy je, domagamy się zmian. Fundacja Kupuj Odpowiedzialnie jest polskim partnerem projektu. <https://ekonsument.pl>

Wsparcie takich osób jak Ty nadaje naszym działaniom sens.

Włącz się w nasze kampanie, akcje uliczne, zbieraj z nami podpisy, prowadź zajęcia z młodzieżą.

Więcej informacji: www.ekonsument.pl/dolacz

Wspieraj nas! Tylko wsparcie takich osób jak Ty nadaje naszym działaniom sens.

www.ekonsument.pl/wesprzyj

Jeżeli masz pytania – napisz do nas: info@ekonsument.pl

Fotografia na okładce: Paddy o Sullivan on Unsplash.

SPIS TREŚCI

- 5 Wyniki sondażu europejskiego
- 17 Wyniki sondażu w Polsce
- 27 Wnioski

← Fot. Callum Shaw on Unsplash
Fot. Toa Hetfiba on Unsplash ↓

Fot: Katarzyna Pierzchała

WYNIKI SONDAŻU EUROPEJSKIEGO

Fot. Markus Spiske on Unsplash ↑

Badanie przeprowadzono między 29 października a 19 listopada 2020 roku w ramach ogólnoeuropejskiej kampanii **#KlimatNaZmiany**, współfinansowanej ze środków Komisji Europejskiej. Ma ona na celu zaangażowanie młodych Europejczyków w rozumienie złożonych relacji między zmianami klimatu a migracją. Kampania jest realizowana w 13 krajach. Fundacja Kupuj Odpowiedzialnie realizuje ją w Polsce.

W ramach kampanii **#KlimatNaZmiany** Ipsos przeprowadził ankiety wśród młodych ludzi (w wieku od 15 do 35 lat) w 23 krajach europejskich¹. Łącznie we wszystkich badanych krajach wypełniono 22 377 ankiet. W 21 spośród 23 badanych państw przeprowadzono ponad 1000 ankiet. Na Cyprze i Malcie na pytania ankiety odpowiedziało mniej niż 500 respondentów.

¹ Austria (AT), Belgia (BE), Bułgaria (BG), Cypr (CY), Czechy (CZ), Niemcy (DE), Estonia (EE), Grecja (EL), Hiszpania (ES), Francja (FR), Chorwacja (HR), Węgry (HU), Irlandia (IE), Włochy (IT), Litwa (LT), Łotwa (LV), Malta (MT), Holandia (NL), Polska (PL), Portugalia (PT), Rumunia (RO), Słowenia (SI) i Słowacja (SK).

Młodzi Europejczycy za kwestię o najwyższym priorytecie uważają walkę ze zmianami klimatu i degradacją środowiska naturalnego. Imigrację uznają za mniej istotny problem.

Prawie połowa (46%) młodych Europejczyków uważa zmiany klimatu za jeden z najpoważniejszych problemów dotyczących całego świata, co stawia tę kwestię na pierwszym miejscu spośród wymienionych problemów, nawet w trakcie pandemii COVID-19. Na drugim miejscu znalazła się „degradacja środowiska naturalnego, w tym np. zanieczyszczenie powietrza, wylesianie i wymieranie zwierząt” (44%). Tylko 13% respondentów uważa „masową migrację” za jeden z najważniejszych problemów, z jakimi musi się zmierzyć świat.

Którą z poniższych uważa Pan/Pani za najpoważniejsze problemy dotyczące całego świata?

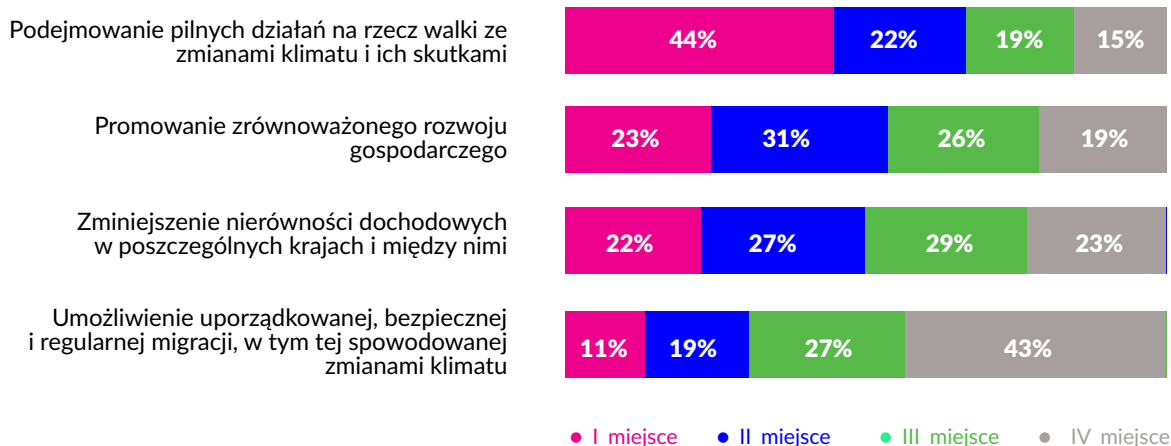
Rysunek 1: Najpoważniejsze problemy dotyczące całego świata wg badanych.

Zmiany klimatu i degradacja środowiska naturalnego są uznawane za dwa najpoważniejsze problemy stojące przed światem przez młodych ludzi we wszystkich głównych regionach europejskich objętych badaniem (w Europie Wschodniej, Południowej i Zachodniej). Na poziomie poszczególnych krajów można jednak zaobserwować istotne różnice. Podczas gdy w Austrii i Niemczech 54–55% młodych ludzi uważa zmiany klimatu za należące do najpoważniejszych problemów na świecie, w Rumunii odsetek ten wynosi 32%, a na Cyprze 24% (choć w takim kraju jak Rumunia za istotny problem uważana jest degradacja środowiska).

Zaniepokojenie zmianami klimatycznymi znajduje odzwierciedlenie w wadze, jaką młodzi Europejczycy przywiązują do konkretnych Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ.

Młodych Europejczyków biorących udział w badaniu poproszono o uszeregowanie różnych działań opartych na **Celach Zrównoważonego Rozwoju ONZ** w kolejności od ich zdaniem najważniejszego². Jak widać na poniższym wykresie, „podejmowanie pilnych działań na rzecz walki ze zmianami klimatu i ich skutkami” najczęściej stawiano na pierwszym lub drugim miejscu, przed „promowaniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego”. Różnice między krajami są tu na ogół niewielkie, ale **stosunkowo często walkę ze zmianami klimatu na pierwszym miejscu stawiają osoby w wieku poniżej 24 lat, płci żeńskiej i nieaktywne na rynku pracy (do tej kategorii zaliczają się tu głównie osoby uczące się).**

² Cele Zrównoważonego Rozwoju opisano w Agendzie Zrównoważonego Rozwoju 2030, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 25 września 2015 r., zob: https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E

Rysunek 2: Postrzeganie Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ.

Młodzi Europejczycy są zaniepokojeni zmianami klimatu nie tylko względnie, tj. w porównaniu z innymi istotnymi problemami stojącymi przed światem, ale także w sensie bezwzględnym.

Aż 84% młodych Europejczyków martwi się zmianami klimatu w dość dużym, dużym lub ekstremalnym stopniu. Prawie połowa (46%) martwi się nimi bardzo lub ekstremalnie. Niewielu (16%) nie martwi się zmianami klimatycznymi za bardzo lub wcale.

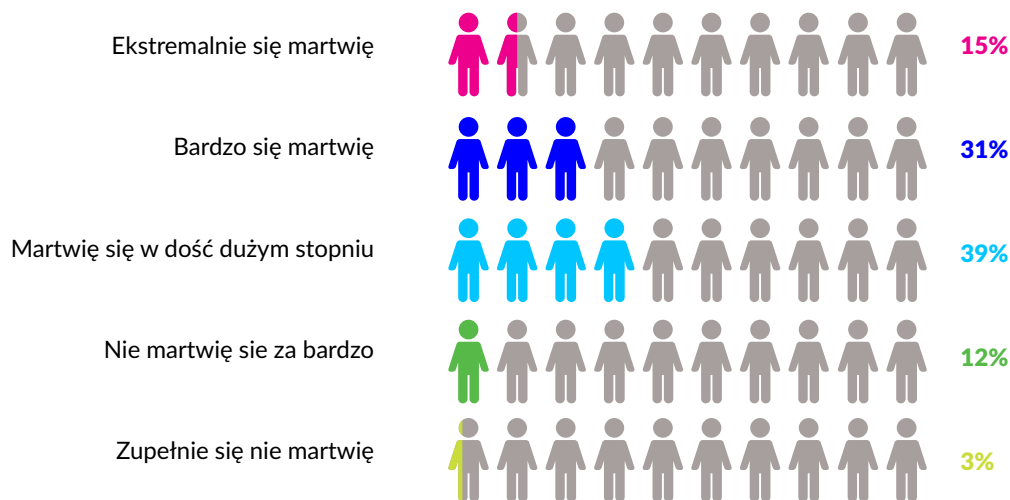
Młodzi ludzie z południa Europy wyraźnie martwią się zmianami klimatycznymi bardziej niż ich rówieśnicy w innych częściach kontynentu. Do grup społeczno-demograficznych, które stosunkowo często martwią się tym problemem bardzo lub ekstremalnie, należą osoby z wyższym wykształceniem, młode kobiety oraz mieszkańcy obszarów miejskich.

Zaniepokojenie młodych Europejczyków zmianami klimatu jest zbieżne z dość dużą wiedzą i świadomością na ten temat.

Świadczy o tym między innymi fakt, że 86% młodych Europejczyków uważa, że zdanie „Zmiany klimatu miały wpływ na każdy ocean i każdy kontynent w ciągu ostatnich kilku dziesięcioleci” jest prawdziwe. **Zaledwie 8% młodych ludzi w Europie neguje zmiany klimatyczne.** Odsetek osób negujących zmiany klimatu jest niski (około 10% lub poniżej) we wszystkich krajach europejskich i grupach społeczno-demograficznych.

Wielu młodych Europejczyków uważa, że zmiany klimatu będą miały na nich wpływ. **Prawie dwie trzecie (65%) zgadza się ze stwierdzeniem, że zmiany klimatu będą miały duży wpływ na ludzi takich jak oni.** W Europie Wschodniej i Południowej ten odsetek jest wyraźnie wyższy (najwyższy – w Rumunii, gdzie wynosi 83%, oraz Portugalii, gdzie jest równy 81%).

Jak bardzo, o ile w ogóle, martwi się Pan/Pani zmianami klimatu

Rysunek 3: Zaniepokojenie zmianami klimatu.

Fakt, że młodzi Europejczycy martwią się zmianami klimatu, znajduje odzwierciedlenie w ich silnym poparciu dla zajęcia się tym problemem przez rząd, a także w ich gotowości do wzięcia osobistej odpowiedzialności za klimat.

Zdecydowana większość młodych Europejczyków uważa, że jeśli rząd nie planuje zwalczania zanieczyszczenia środowiska i zmian klimatu, jest to: „złe dla gospodarki” (70% zgadza się z tym stwierdzeniem), „sygnał, że rząd ma niewłaściwe priorytety” (75% zgadza się z tym stwierdzeniem), „dowód, że rząd nie słucha zwykłych ludzi” (74% zgadza się z tym stwierdzeniem) oraz „niebezpieczna i nieodpowiedzialna postawa” (zgadza się z tym 72% badanych).

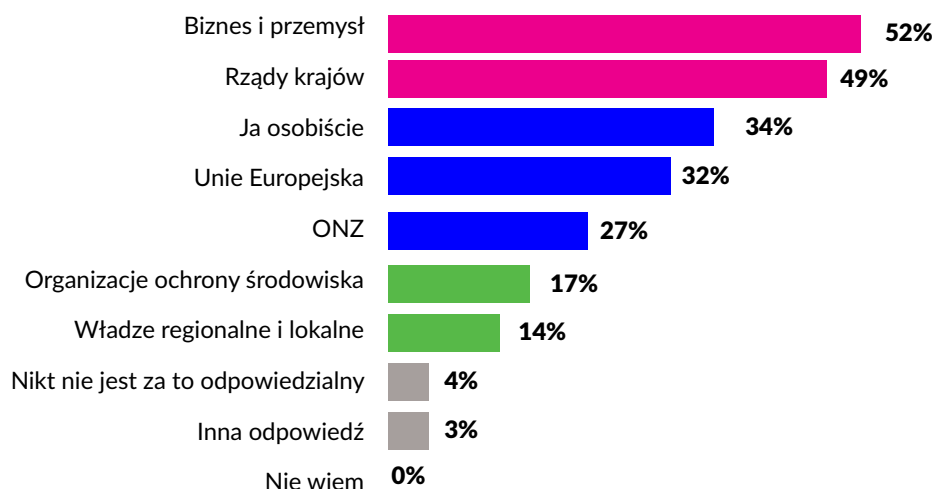
Młodzi Europejczycy uważają, że największą odpowiedzialność ponoszą biznes i przemysł – 52% respondentów odpowiedziało, że to właśnie biznes i przemysł są najbardziej odpowiedzialne za walkę

ze zmianami klimatu. Na drugim miejscu znalazły się „rządy krajów” – 49% młodych Europejczyków uważa, że to one są głównie odpowiedzialne. Około jednej trzeciej młodych Europejczyków (34%) jest zdania, że to oni sami („ja osobiście”) głównie ponoszą odpowiedzialność za walkę ze zmianami klimatu.

Postrzegana odpowiedzialność osobista za walkę ze zmianami klimatu jest podobna we wszystkich grupach społeczno-demograficznych, istnieją jednak istotne różnice pomiędzy krajami. Mniej więcej połowa respondentów w takich krajach jak Malta (51%), Austria (50%) i Litwa (49%) czuje się osobiście odpowiedzialna za walkę ze zmianami klimatu. Podobnego zdania jest mniej niż jedna trzecia badanych we Francji (29%), Słowacji (28%), na Cyprze (27%) i w Czechach (25%).

Młodzi Europejczycy uważają, że bogatsze kraje są w istotnym stopniu odpowiedzialne za przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu, chociaż wielu jest zdania, że kraje bogate i biedne powinny dzielić się tą odpowiedzialnością.

Kto jest głównie odpowiedzialny za walkę ze zmianami klimatu?

Rysunek 4: Postrzegana odpowiedzialność za walkę ze zmianami klimatu.

Znaczna część młodych Europejczyków (43%) uważa, że bardziej rozwinięte gospodarczo, bogatsze kraje powinny podejmować największe wysiłki natury gospodarczej i politycznej na rzecz zmniejszenia skutków zmian klimatu. Tyle samo badanych (43%) sądzi jednak, że odpowiedzialność tę powinny ponosić zarówno kraje bogate, jak i biedne. Warto tu zauważyć, że w Europie Zachodniej stosunkowo najrzadziej, w porównaniu z innymi regionami, młodzi ludzie twierdzą, że to bogate kraje powinny podejmować największe wysiłki w tej sprawie.

Wyniki ankiety wskazują, że młodzi Europejczycy opowiadają się za innym, bardziej zrównoważonym modelem gospodarczym, zarówno w swoim kraju jak i na świecie.

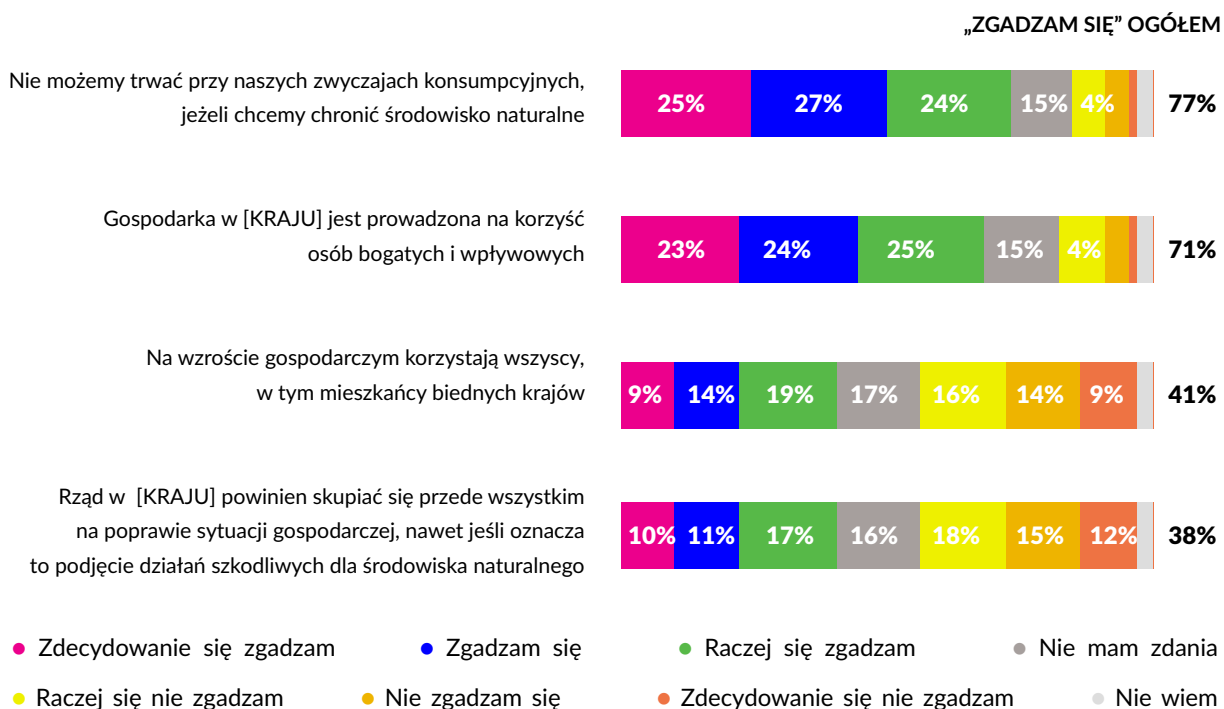
Aż 71% młodych Europejczyków zgadza się ze stwierdzeniem, że gospodarka w ich kraju jest prowadzona na korzyść osób bogatych i wpływowych. Ponad trzy czwarte (77%) zgadza się, że „nie możemy trwać w naszych zwyczajach konsump-

cyjnych, jeżeli chcemy chronić środowisko naturalne”. Uśredniając, odsetek badanych zgadzających się z tym ostatnim stwierdzeniem jest najniższy w krajach Europy Zachodniej, a waha się od 69% w Niemczech do 85% w Portugalii. Różnice społeczno-demograficzne dotyczące opinii na temat modelu gospodarczego są niewielkie.

Opinie młodych Europejczyków na temat migracji są podzielone.

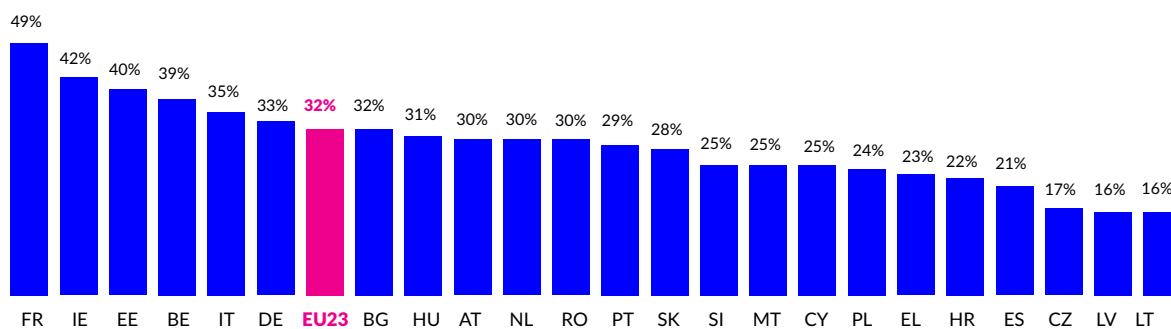
Nieco mniej niż połowa pytaných (45%) zgadza się, że napływający do ich kraju migranci wnoszą wkład do społeczności, podczas gdy 30% się z tym stwierdzeniem nie zgadza. A 51% młodych Europejczyków uważa, że większość migrantów przybywających do ich kraju jako uchodźcy nie jest tak naprawdę uchodźcami, lecz migrantami ekonomicznymi; nie zgadza się z tym 24% badanych.

Czy zgadza się Pan/Pani ze stwierdzeniem?

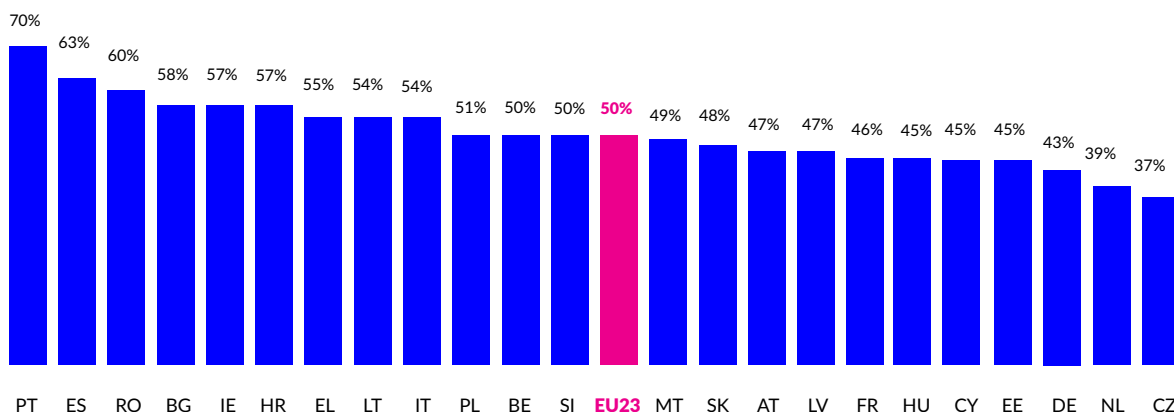
Rysunek 5: Postrzeganie obecnego modelu gospodarczego.

% osób, które słyszały bardzo dużo lub sporo o migracjach klimatycznych

Rysunek 6: Świadomość terminu „migranci klimatyczni” (według krajów).

% osób, które zgadzają się, że migrantom klimatycznym należy zapewnić taką samą ochronę prawną jak ludziom uciekającym przed wojną lub prześladowaniami

Rysunek 7: Poglądy na temat ochrony prawnej dla migrantów klimatycznych (według krajów).

Opinie na temat migracji nie różnią się znacząco między regionami, ale Europejczycy z południa kontynentu wydają się nieco bardziej pozytywnie nastawieni do migracji w ogóle, zaś wschodni Europejczycy – bardziej negatywnie. Jeśli chodzi o grupy społeczno-demograficzne, bardziej pozytywny stosunek do migracji mają mieszkańcy dużych miast, osoby nieaktywne zawodowo (głównie uczniowie i studenci) oraz te urodzone za granicą.

Znajomość terminu „migranci klimatyczni” jest niewielka, a zmiany klimatu nie są uważane za jeden z głównych czynników powodujących migrację.

Około dwóch trzecich młodych Europejczyków (68%) słyszało niewiele lub nie słyszało zupełnie nic o „migrantach klimatycznych” (należy zaznaczyć, że pojęcie migracji klimatycznej zostało krótko wyjaśnione przed postawieniem tego pytania)³. Świadomość terminu „migranci klimatyczni” jest średnio najwyższa w krajach Europy Zachodniej.

³ Respondentom przedstawiono następujące wyjaśnienie: „Niektórzy twierdzą, że w niedalekiej przyszłości coraz więcej ludzi będzie zmuszonych do opuszczenia swojego kraju pochodzenia z powodu pogarszających się warunków środowiskowych związanych ze zmianą klimatu, takich jak powódzie i susze. Interesuje nas Pana/Pani opinia na temat zmiany klimatu i migracji lub tzw. „migrantów klimatycznych”.

Młodzi Europejczycy za najważniejsze przyczyny migracji do ich kraju uznają wojny i konflikty zbrojne (49%) oraz poszukiwanie możliwości zarobkowych (50%). Zgodnie z rzeczywistą sytuacją (migracja klimatyczna do Europy jest na razie zjawiskiem o ograniczonej skali), o wiele mniej Europejczyków (17% badanych) wymienia „zmiany klimatu powodujące ekstremalne zjawiska pogodowe i zmiany w środowisku” jako główną przyczynę imigracji do ich kraju.

Jeśli chodzi o przyszły wpływ zmian klimatu na migrację, obraz wygląda inaczej. Ponad połowa młodych Europejczyków (52%) uważa, że zmiany klimatyczne przyczynią się do zwiększenia migracji do ich kraju w przyszłości.

Młodzi Europejczycy uważają, że migrantom klimatycznym powinno się zapewnić taką samą ochronę prawną jak ludziom uciekającym przed wojną lub prześladowaniami.

Większość (55%) młodych Europejczyków zgadza się, że ludzie powinni mieć możliwość migracji do ich kraju, aby uciec przed ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi i zmianami w środowisku. Ponadto połowa (50%) zgadza się ze stwierdzeniem, że migrantom klimatycznym należy zapewnić taką samą ochronę prawną jak ludziom uciekającym przed wojną lub prześladowaniami.

mi, a tylko 21% się z tym nie zgadza. Odsetek ten jest jednak bardzo różny w poszczególnych krajach. **Podczas gdy w Portugalii 70% młodych zgadza się, że migrantom klimatycznym powinno się zapewnić taką samą ochronę prawną jak ludziom uciekającym przed wojną lub prześladowaniami, w Czechach z tym stwierdzeniem zgadza się tylko 37% badanych.**

Młodzi Europejczycy wydają się dość chętni do zmiany swoich przyzwyczajeń dotyczących stylu życia.

Najczęstsze zachowania (czynności, które młodzi ludzie wykonują zawsze, bardzo często lub często) to sortowanie odpadów do recyklingu (79%) i oszczędzanie energii elektrycznej w domu (78%), a także unikanie marnowania żywności (80% rzadko wyrzuca żywność, ponieważ upłynął termin jej przydatności, zepsuła się itd.). Niecała jedna trzecia (31%) często unika kupowania nowych rzeczy, a 37% kupuje produkty fair-trade i żywność organiczną. Dieta większości młodych Europejczyków (85%) obejmuje mięso i ryby. Pozostali są na ogół wegetarianami (6%) albo jedzą ryby, ale nie jedzą mięsa, czyli są „peskatarianami” (5%).

Jeśli chodzi o działania, które młodzi ludzie podejmują lub podjęli w przeszłości w związku ze zmianami klimatu, migracją i migracją klimatyczną, niektóre są wyraźnie powszechniejsze niż inne. **Do często podejmowanych działań należą: głosowanie na polityków, którzy traktują te problemy priorytetowo (robiło to 25%) oraz podpisywanie petycji (robiło to 30% badanych).**

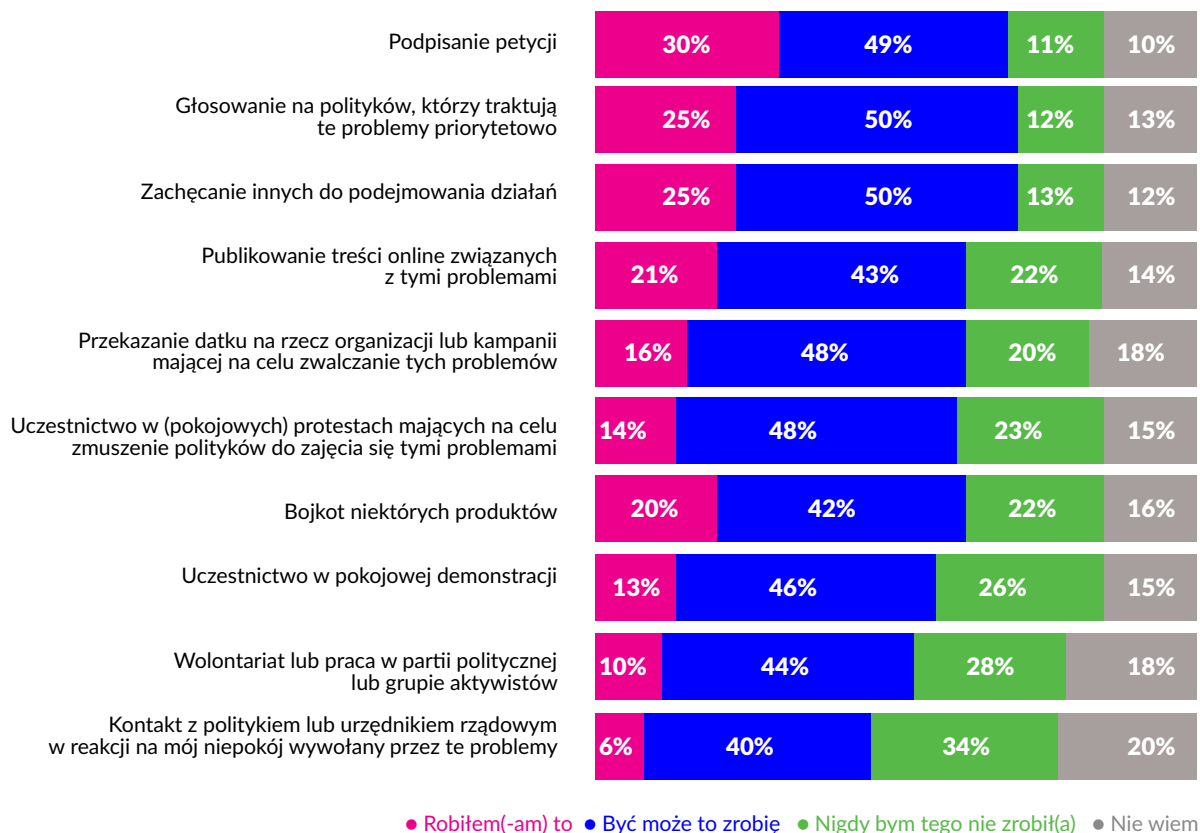
Jedynym działaniem, które jest częściej podejmowane w starszych grupach wiekowych w porównaniu z młodszymi, jest **bojkotowanie pewnych produktów**. Najmłodsza grupa wiekowa (15–19 lat) jest tą, która najczęściej uczestniczy w (pokojowych) demonstracjach (robiło to 17% badanych z tej grupy).

Bez względu na to, czy młodzi ludzie podjęli którekolwiek z powyższych działań, w ankiecie znalazło się pytanie o to, czy ich zdaniem tego rodzaju działania rzeczywiście przynoszą jakieś efekty. Młodzi Europejczycy byli tu niemal równo podzieleni na przekonanych o skuteczności i wątpiących: odpowiedź twierdzącą wybrało 48%, „być może” odpowiedziało 36%, a „nie” 16%. **Do grup społeczno-demograficznych, które częściej od innych uważają, że takie działania przynoszą efekty, należą młode kobiety, osoby z wyższym wykształceniem, osoby, które głosowały w ostatnich wyborach oraz identyfikujące się jako religijne lub uduchowione.** Istnieją także pewne różnice kulturowe: osoby z Europy Południowej częściej są przekonane o skuteczności takich działań.

Znaczny odsetek młodych Europejczyków jest zmotywowany do prowadzenia zrównoważonego ekologicznie trybu życia, nawet jeśli wielu widzi tu dla siebie ograniczoną rolę.

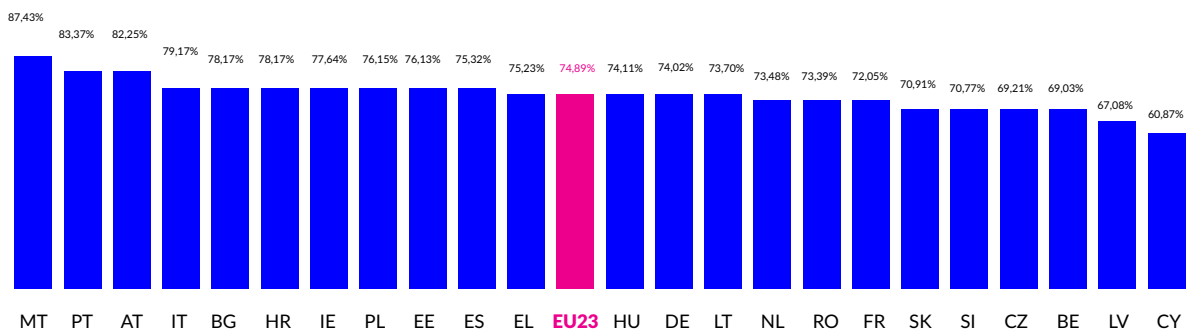
Mniej więcej jedną piątą młodych Europejczyków (19%) można uznać za bardziej zmotywowaną do zrównoważonego stylu życia, na podstawie ich odpowiedzi, w których nie zgadzają się ze stwierdzeniem oznaczającym postawę przeciwną, np. „Teoretycznie chcę prowadzić bardziej zrównoważony ekologicznie tryb życia, jednak jest to po prostu niemożliwe w praktyce”. Pozostałych można scharakteryzować jako średnio zmotywowanych (66%) i mniej zmotywowanych (19%).

Czy podjął(-ęła) lub możliwe jest, że podejmie Pan/Pani którekolwiek z poniższych działań mających na celu zwalczanie problemów ze zmianami klimatu, migracją lub migracją klimatyczną?

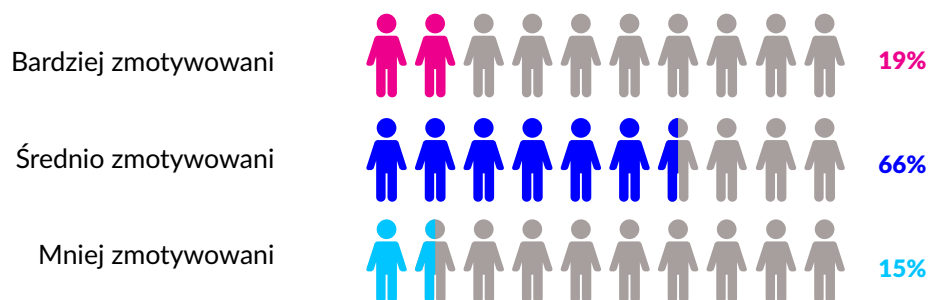

Rysunek 8a: Gotowość do zaangażowania się.

% odpowiedzi „Robię/am to” i „może to zrobię” dot. głosowania na polityków traktujących priorytetowo problemy zmian klimatu, migracji i migracji klimatycznych

Rysunek 8b: Gotowość do zaangażowania – odsetek osób, które odpowiedziały „Robię/am to” lub „Może to zrobię” na pytanie o głosowanie na polityków (według krajów).

Rysunek 9: Poziom zmotywowania do zrównoważonego trybu życia.

Odsetek osób bardzo zmotywowanych do prowadzenia zrównoważonego ekologicznie trybu życia jest wyższy wśród młodych kobiet w porównaniu z mężczyznami (22% kobiet i 15% mężczyzn), osób z wyższym wykształceniem w porównaniu z osobami mniej wykształconymi (21% i 11%), mieszkańców obszarów miejskich w porównaniu z mieszkańcami obszarów wiejskich (20% i 16%) oraz osób, które głosowały w ostatnich wyborach w porównaniu z tymi, które nie głosowały (21% i 11%, z wyłączeniem tych, które były zbyt młode, by głosować). Europejczycy z Południa częściej są bardzo zmotywowani (23% w porównaniu z 17% Europejczyków z Zachodu i Wschodu).

Wyniki ankiety wskazują na silny związek między poziomem motywacji do prowadzenia zrównoważonego trybu życia a świadomością na temat zmian klimatu i migracji klimatycznej. Na przykład młodzi Europejczycy, którzy są bardziej zmotywani do zrównoważonego ekologicznie życia, częściej uważają zmiany klimatyczne za należące do najważniejszych problemów stojących przed światem (60% wśród bardziej zmotywowanych, w porównaniu z 34% mniej zmotywowanych). Zmotywani młodzi Europejczycy także znacznie częściej głosują na polityków, którzy traktują priorytetowo zmiany klimatu, migrację i migrację klimatyczną (40% w porównaniu z 23%).

Osoby bardziej zmotwowane do prowadzenia zrównoważonego ekologicznie trybu życia częściej dostrzegają niektóre z potencjalnych minusów obecnego modelu ekonomicznego.

Tylko 38% bardziej zmotywowanych zgadza się ze stwierdzeniem, że „na wdrożeniu gospodarczym korzystają wszyscy, w tym mieszkańcy biednych krajów”, w porównaniu z 58% osób mniej zmotywanych. Zmotywowani młodzi Europejczycy częściej także nie zgadzają się ze stwierdzeniem, że rząd powinien skupiać się na poprawie sytuacji gospodarczej, nawet jeśli oznacza to podejmowanie działań szkodliwych dla środowiska – nie zgadza się z tym 65% bardziej zmotywowanych i tylko 22% mniej zmotywowanych do prowadzenia zrównoważonego trybu życia). Przekonanie, że nie możemy trwać w naszych nawykach konsumpcyjnych, jeśli chcemy chronić środowisko naturalne, jest zjawiskiem bardziej uniwersalnym – zgadza się z tym 86% bardziej zmotywowanych młodych Europejczyków oraz 76% mniej zmotywowanych.

Bardziej zmotywani młodzi Europejczycy wydają się bardziej zaangażowani w podejmowanie działań i częściej uważają, że działania te przynoszą efekty.

Jeśli chodzi o recycling i oszczędzanie energii elektrycznej, często robi to 90% osób bardziej zmotywanych do prowadzenia zrównoważonego trybu życia, w porównaniu z 76% osób mniej zmotywanych. Zmotwowani młodzi Europejczycy znacznie częściej także głosowali na polityków, którzy traktują te problemy priorytetowo (40% bardziej zmotywanych w porównaniu z 23% mniej zmotywanych), podpisali petycję (47% w porównaniu z 27%), zachęcali innych do podejmowania działań (41% w porównaniu z 23%), publikowali lub udostępniali treści w mediach społecznościowych (33% w porównaniu z 22%), bojkotowali pewne produkty (33% w porównaniu z 19%) i przekazywali datki (25% w porównaniu z 17%).

Podczas gdy 65% młodych Europejczyków, którzy są bardziej zmotywani, uważa, że działania tego typu, co opisane powyżej, przynoszą efekty, wśród mniej zmotywanych odsetek ten wynosi 48%. Może to wskazywać, że istnieją dalsze możliwości angażowania bardziej zmotywanych młodych Europejczyków w akcje, ze względu na ich większe przekonanie, że indywidualne działania mogą prowadzić do zmian.

W zasadzie wszyscy młodzi Europejczycy czerpią informacje z internetu, ale telewizja pozostaje ważnym środkiem przekazu.

Głównym kanałem, z którego młodzi Europejczycy czerpią najwięcej informacji na temat zmian klimatu, migracji i migracji klimatycznej, jest telewizja (48% czerpie z niej informacje o zmianach klimatu, 51% o migracji, a 29% o migracji klimatycznej). Wysoko na liście są jednak także media społecznościowe i internetowe witryny informacyjne, co, jeśli potraktować je razem, oznacza, że młodzi Europejczycy polegają głównie na źródłach online, by uzyskiwać informacje na powyższe tematy. Ważną rolę nadal odgrywa tu także prasa drukowana, co z pewnością stanowi kontrast ze stosunkowo niskim ogólnym korzystaniem z tego medium.

Fot. Markus Spise on Unsplash ↑
Fot. Callum Shaw on Unsplash →

Zaangażowanie w powyższe tematy w mediach społecznościowych jest znaczące.

Prawie połowa (47%) młodych Europejczyków czyta w mediach społecznościowych stworzone przez innych treści na temat migracji, podobny odsetek (41%) – na temat zmian klimatu. Jedna trzecia (33%) czyta treści dotyczące migracji klimatycznej. Od mniej więcej jednej piątej do jednej trzeciej badanych przesyła dalej lub udostępnia stworzone przez innych treści na temat zmian klimatu (24%), migracji (29%) i migracji klimatycznej (17%).

Fot. Callum Shaw on Unsplash

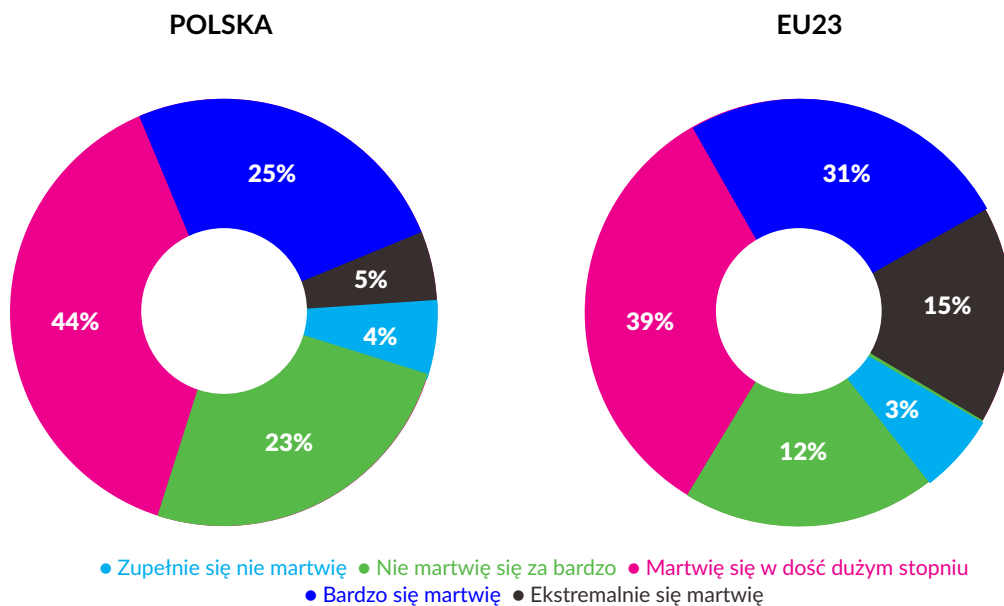
WYNIKI SONDAŻU W POLSCE

Fot. Shane Rounce on Unsplash

PODSUMOWANIE

- Zaniepokojenie zmianami klimatu jest wśród młodych ludzi w Polsce stosunkowo niskie: 30% martwi się zmianami klimatycznymi bardzo lub ekstremalnie, w porównaniu ze średnią europejską wynoszącą 46% respondentów odczuwających podobny stopień zaniepokojenia. Jednocześnie młodzi Polacy nie postrzegają migracji jako bardzo poważnego problemu dla świata (uważa tak tylko 11%), co jest zgodne ze średnią europejską (13%).
- Młodzi Polacy wydają się być krytycznie nastawieni do ekonomicznego modelu społeczeństwa: 80% łączy zachowania konsumpcyjne z degradacją środowiska, a 65% zgadza się ze stwierdzeniem, że model ekonomiczny faworyzuje osoby bogate i wpływowe.
- Znaczna część badanych popiera ideę interwencji państwa. Aż 74% uważa, że jeśli plany rządu nie obejmują przeciwdziałania zmianom klimatycznym, wpływa to negatywnie na gospodarkę.
- Prawie połowa (46%) młodych ludzi w Polsce jest zdania, że bogatsze kraje powinny podejmować największe wysiłki, aby ograniczyć skutki zmian klimatu, a 39% uważa, że odpowiedzialnością powinny się podzielić kraje bogate i biedne.
- Świadomość dotycząca migracji klimatycznych jest niska – 76% młodych Polaków słyszała niewiele lub nie słyszała zupełnie nic na temat „migrantów klimatycznych”; to więcej niż średnia wśród młodych Europejczyków (68%).
- Połowa młodych Polaków (51%) zgadza się ze stwierdzeniem, że migranci klimatyczni powinni mieć zapewnioną taką samą ochronę prawną jak osoby uciekające przed wojną lub prześladowaniami.
- Chociaż gotowość młodych ludzi w Polsce do zmiany swoich zachowań jest stosunkowo niska (bardzo zmotywowanych jest 14%), są oni chętni, by podjąć działania w kwestii zmian klimatu i migracji (klimatycznej). Aż 76% twierdzi, że głosowało lub głosowałoby na polityków, którzy traktują te problemy priorytetowo.

Rysunek 10: Poziom zaniepokojenia zmianami klimatu w Polsce.

KONTEKST

Zaniepokojenie zmianami klimatu wśród młodych Polak i Polaków jest stosunkowo niskie.

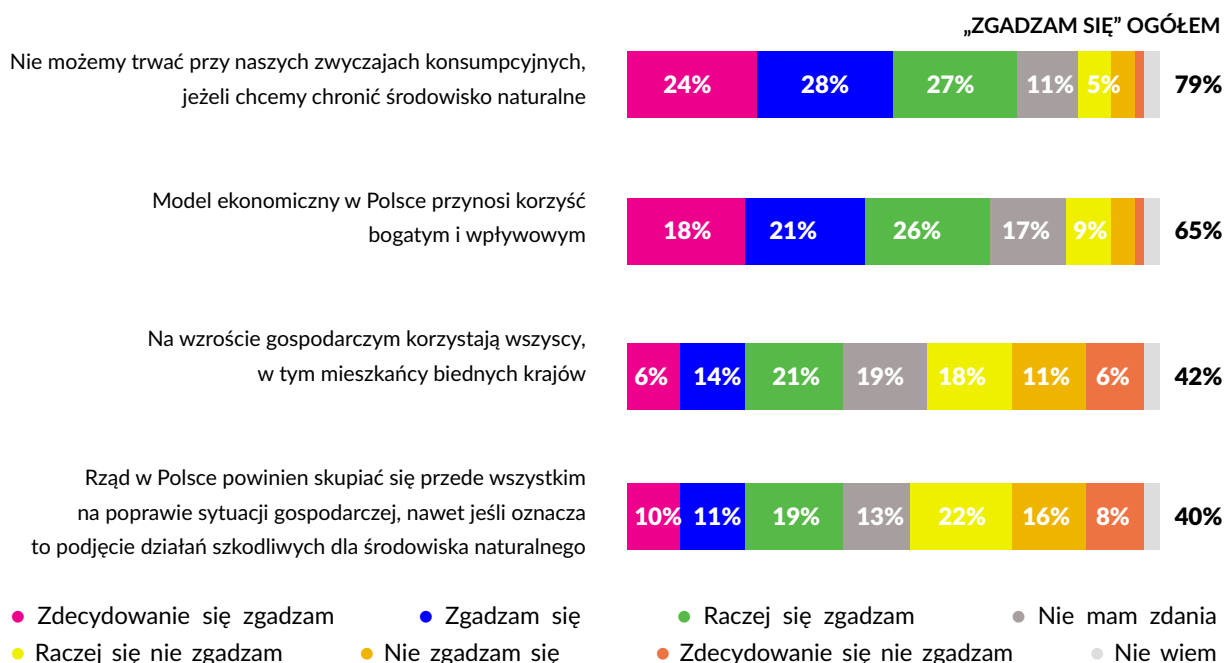
- Niemal jedna trzecia młodych Polaków (30%) jest bardzo lub skrajnie zaniepokojona zmianami klimatycznymi – to poniżej średniej europejskiej (46%).
- Jednak młodzi Polacy uważają zmiany klimatyczne oraz degradację środowiska za dwa najpoważniejsze problemy, z którymi musi się zmierzyć świat. Masowa migracja należy do najpoważniejszych problemów jedynie zdaniem 11% młodych ludzi w Polsce.

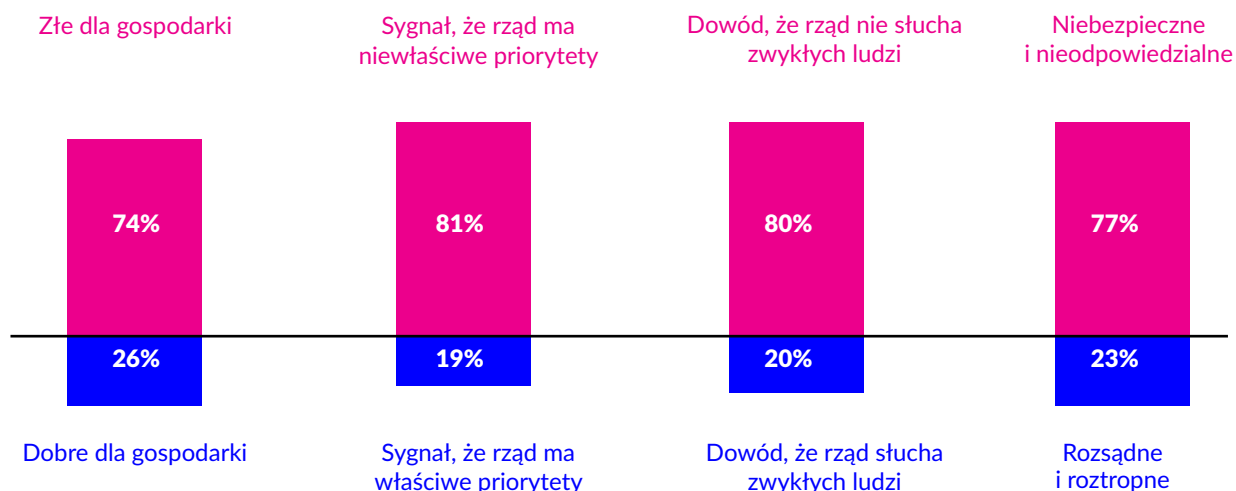
Fot. Jordan Elliott on Unsplash

Rysunek 11: Najpoważniejsze problemy dotyczące całego świata wg badanych (porównanie danych dla Polski i reszty krajów UE).

Rysunek 12: Postrzeganie obecnego modelu gospodarczego w Polsce.

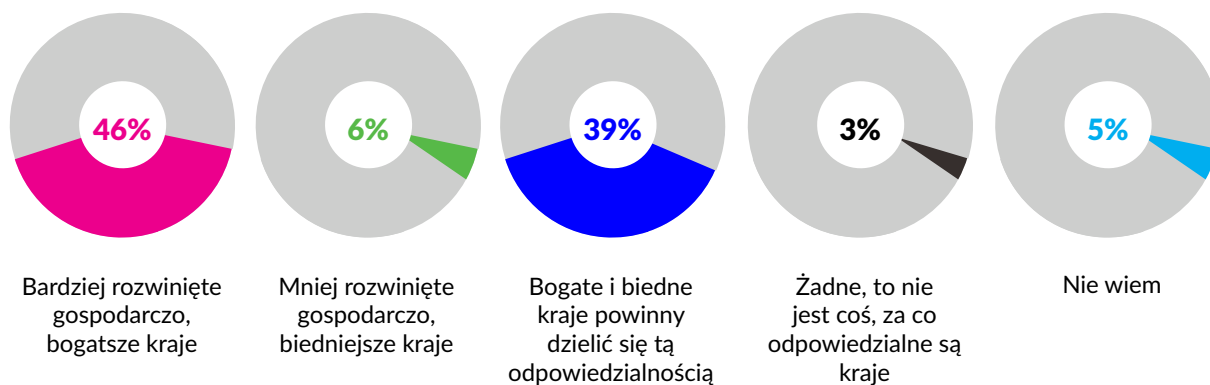

Rysunek 13: Jeśli rząd nie planuje zwalczania zanieczyszczenia środowiska i zmian klimatu, jest to...

Młodzi Polacy łączą nasze zachowania konsumpcyjne z degradacją środowiska i uważają, że model ekonomiczny faworyzuje osoby uprzywilejowane.

- Aż 79% młodych ludzi w Polsce czuje, że nie da się pogodzić naszych nawyków konsumpcyjnych z ochroną środowiska.
- 65% uważa, że model ekonomiczny w Polsce przynosi korzyść bogatym i wpływowym.
- 81% młodych Polek i Polaków uważa, że jeśli rząd nie planuje zająć się zwalczaniem zanieczyszczenia środowiska i zmian klimatu, to znak, że ma niewłaściwe priorytety, natomiast prawie trzy czwarte (74%) jest zdania, że brak działań rządu w tym zakresie ma negatywny wpływ na gospodarkę.

- Młodzi ludzie w Polsce są podzieleni w kwestii tego, które kraje powinny być odpowiedzialne za zajmowanie się kwestią zmian klimatu. Prawie połowa (46%) uważa, że bardziej rozwinięte gospodarczo, bogatsze kraje powinny podejmować największe wysiłki, by ograniczyć skutki zmian klimatycznych, a 39% twierdzi, że odpowiedzialną za to zarówno kraje bogate, jak i biedne.

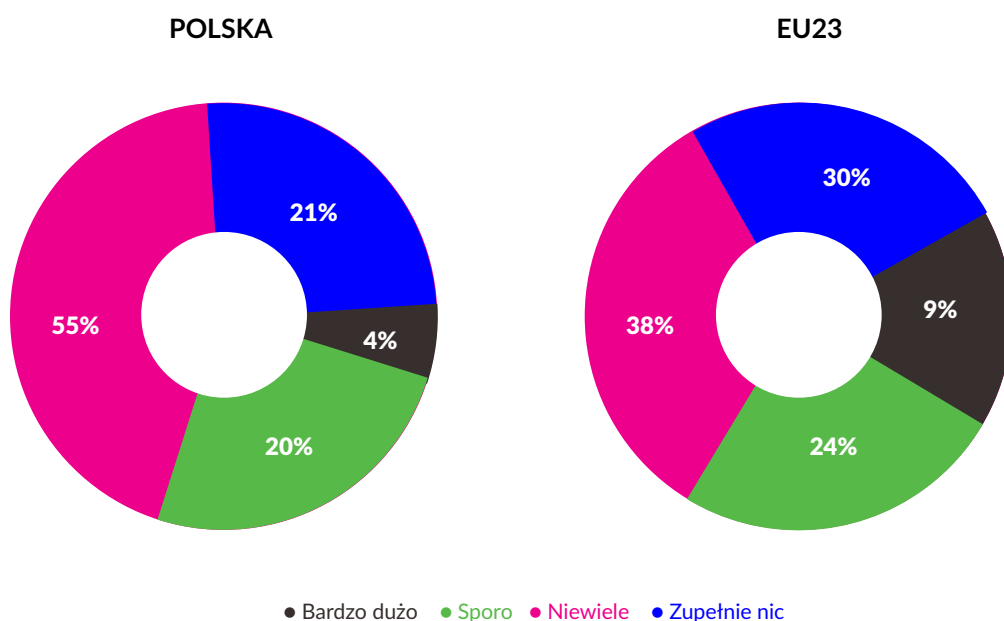
Rysunek 14: Które kraje powinny podejmować największe wysiłki na rzecz zmniejszenia skutków zmian klimatu?

CZY MŁODZI LUDZIE WIĄŻĄ ZMIANY KLIMATU Z MIGRACJĄ?

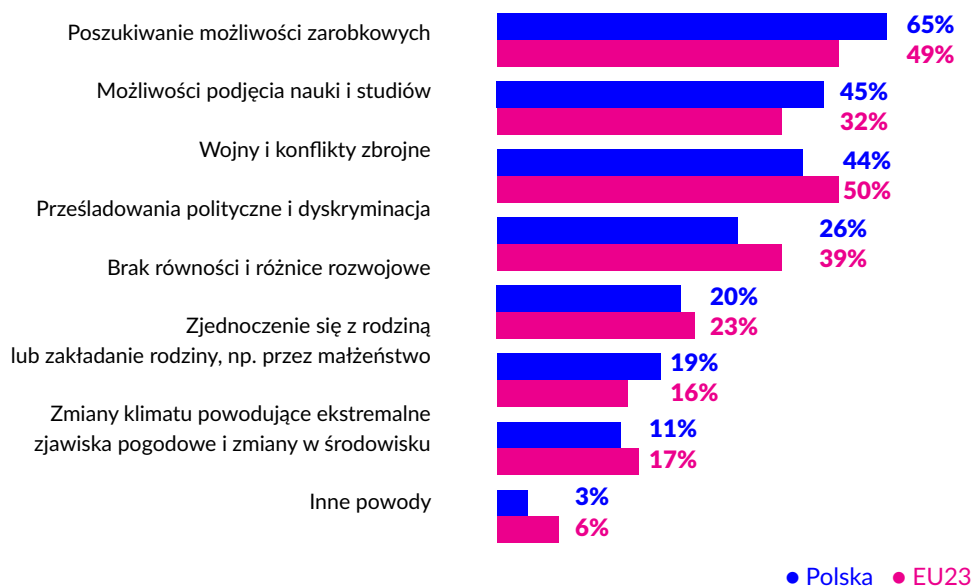
Młodzi Polacy mają ograniczoną świadomość dotyczącą migracji klimatycznej i nie uważają zmian klimatu za ważny czynnik powodujący migrację do Polski.

- Trzy czwarte młodych Polek i Polaków (76%) słyszało niezbyt dużo lub w ogóle nic nie słyszało o „migrantach klimatycznych” – to więcej niż średnia europejska (68%).
- Około dwie trzecie (65%) młodych Polaków uważa, że jednym z głównych powodów migracji do ich kraju jest poszukiwanie możliwości zarobkowych.

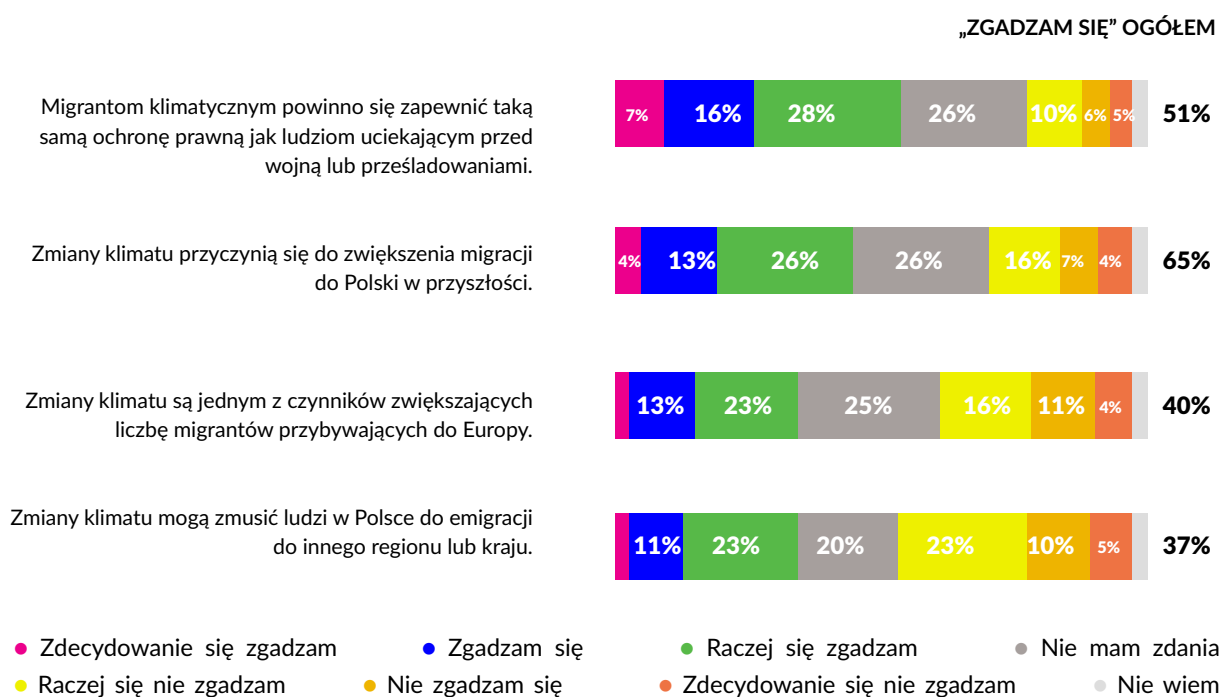
- Jedna osoba na dziesięć spośród młodych Polaków (11%) zalicza zmiany klimatyczne do trzech najważniejszych przyczyn migracji do Polski – to poniżej średniej europejskiej (17%).
- Połowa młodych Polaków (51%) zgadza się z twierdzeniem, że migrantom klimatycznym powinno się zapewnić taką samą ochronę prawną jak osobom uciekającym przed wojną lub prześladowaniami.

Rysunek 16: Jak dużo słyszał(a) Pan/Pani na temat „migrantów klimatycznych”?

Rysunek 16: Jakie są według Pana/Pani najważniejsze bodźce lub przyczyny, dla których ludzie migrują do Pana/Pani kraju (maksymalnie trzy odpowiedzi)?

Rysunek 17: Świadomość dotycząca migracji klimatycznej.

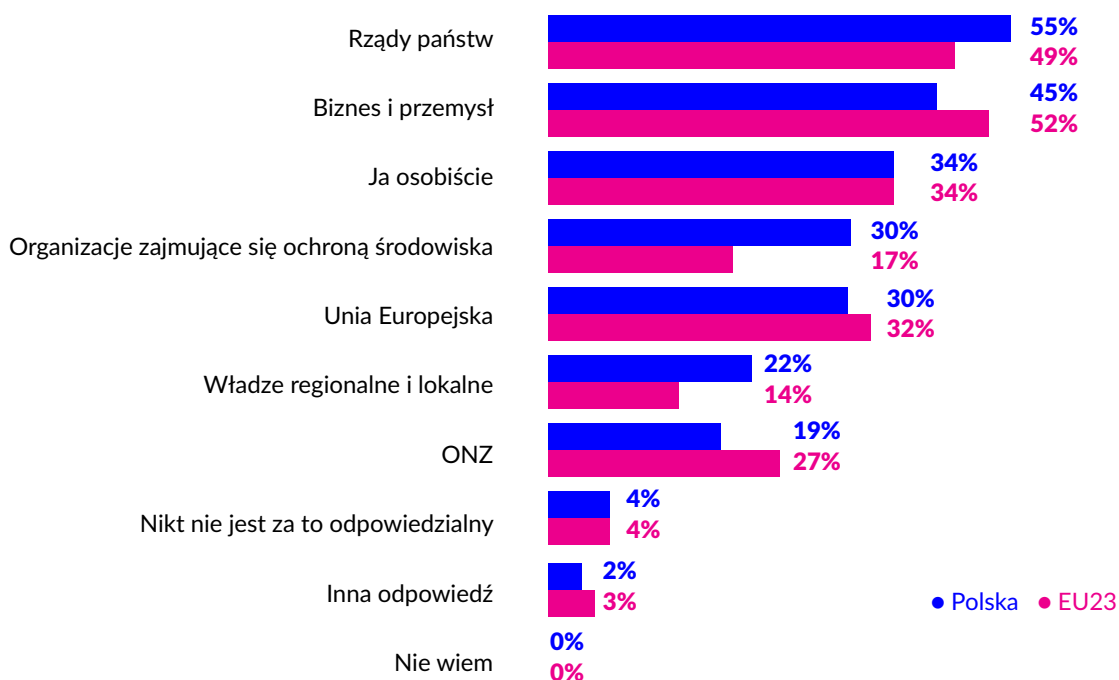
CZY MŁODZI LUDZIE DZIAŁAJĄ NA RZECZ KLIMATU?

Znaczny odsetek młodych ludzi w Polsce uważa, że sami są odpowiedzialni za przeciwdziałanie zmianom klimatycznym i ich skutkom, ale motywacja do prowadzenia zrównoważonego trybu życia jest stosunkowo niska.

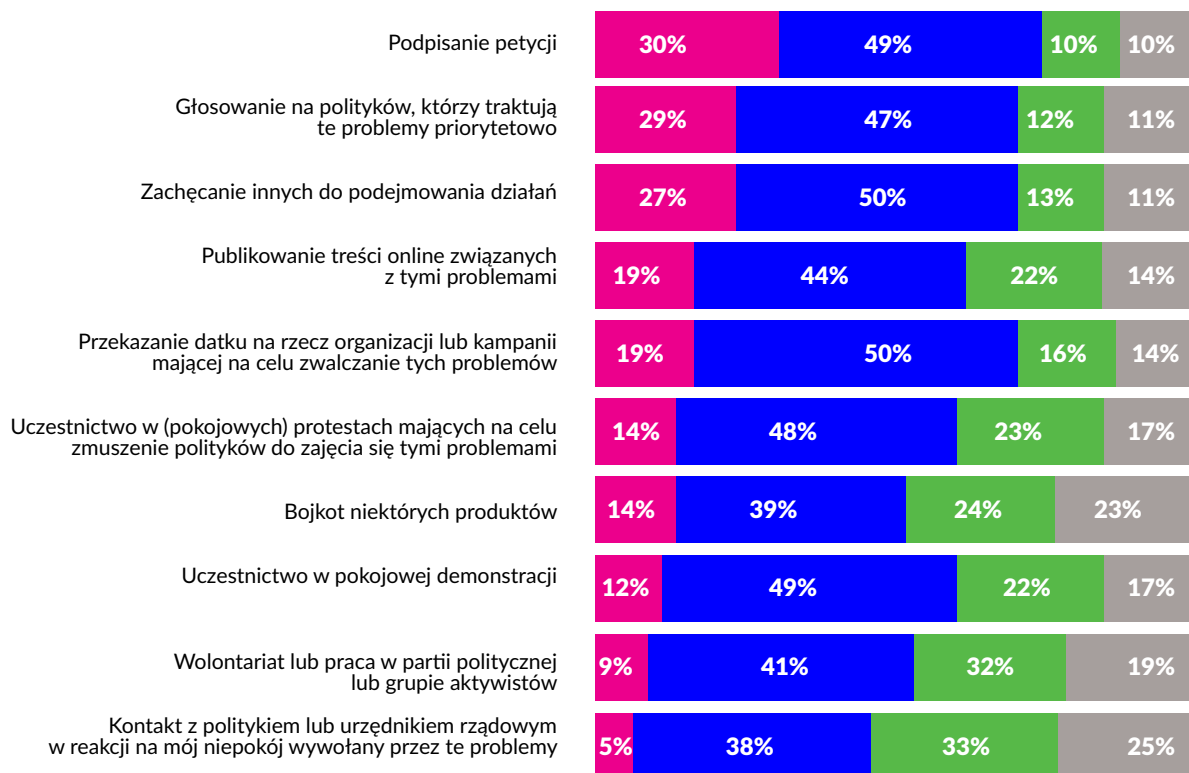
- Ponad połowa (55%) młodych ludzi w Polsce uważa, że rządy państw ponoszą największą odpowiedzialność za walkę ze zmianami klimatu. Ponadto jedna trzecia (34%) młodych Polaków sądzi, że sami są odpowiedzialni za działania w tej sprawie – tyle samo wynosi średnia europejska (34%).

- Jednak tylko 14% młodych Polaków jest bardzo zmotywowanych do prowadzenia zrównoważonego trybu życia – są więc mniej zmotywowani niż przeciętny młody Europejczyk (średnia wynosi 19%)⁴.
- 80% młodych ludzi w Polsce podaje, że podpisałoby lub podpisałoby petycję w sprawie działań w kwestii zmian klimatu oraz migracji (klimatycznej). Nieco mniej (76%) badanych twierdzi, że głosowało lub głosowałoby na polityków, którzy problemy te traktują priorytetowo, a stosunkowo wysoki odsetek (61%) podaje, że uczestniczył lub mógłby uczestniczyć w demonstracji dotyczącej tych kwestii.

4 Wskaźnik motywacji obliczono na podstawie pytania Q6, dotyczącego zachowań i opinii respondentów w zakresie zrównoważonego stylu życia. Więcej szczegółów w głównym raporcie dotyczącym wszystkich badanych krajów.

Rysunek 18: Kto jest najbardziej odpowiedzialny za walkę ze zmianami klimatu (maksymalnie 3 odpowiedzi)?

● Robię(-am) to ● Być może to zrobię ● Nigdy bym tego nie zrobił(a) ● Nie wiem

Rysunek 19: Czy podjął(-ęła) lub możliwe jest, że podejmie Pan/Pani którekolwiek z powyższych działań mających na celu zwalczanie problemów ze zmianami klimatu, migracją lub migracją klimatyczną?

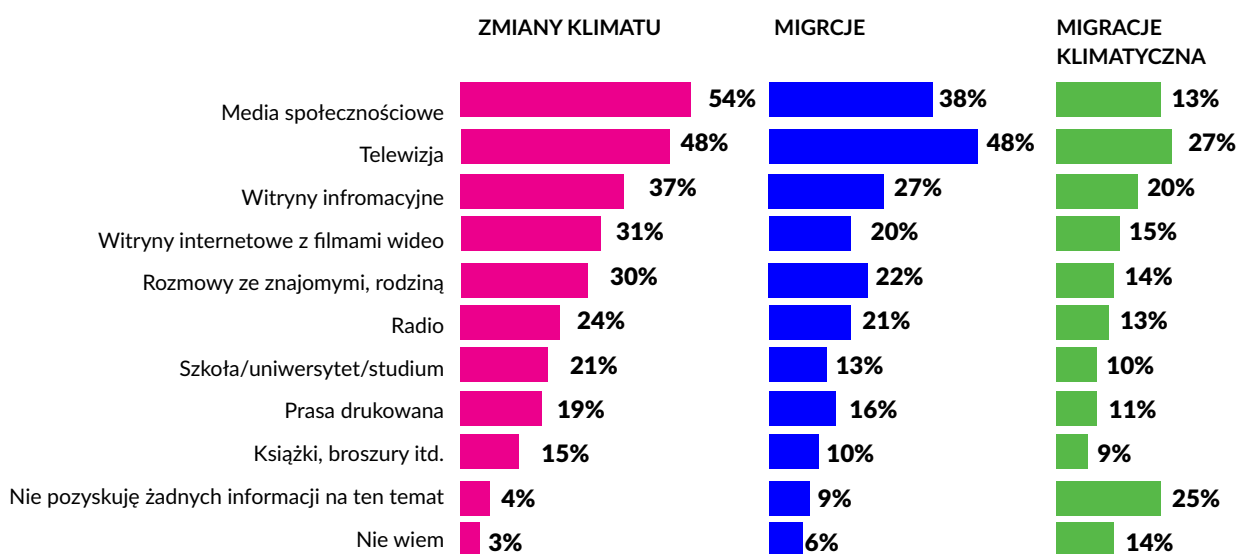
↑ Fot. Agnieszka Boesk on Unsplash
Fot. Callum Shaw on Unsplash →

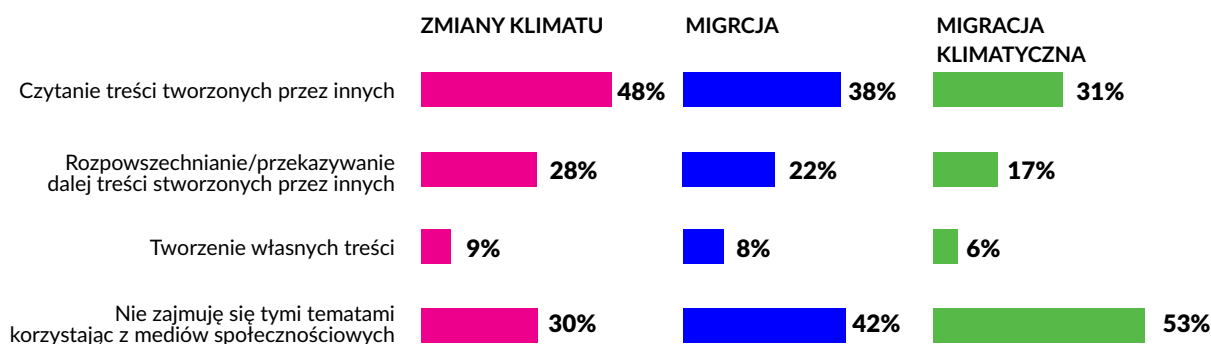
JAK DOTRZEĆ DO MŁODYCH LUDZI?

Większość młodych ludzi w Polsce informacje o zmianach klimatu i migracji czerpie z mediów społecznościowych i telewizji.

- Do innych ważnych źródeł informacji należą internetowe witryny informacyjne (encyklopedie internetowe, czasopisma i blogi naukowe itd.) oraz serwisy internetowe z filmami wideo.
- Ponad połowa (53%) młodych ludzi w Polsce nie wypowiada się ani nie zasięga informacji na temat migracji klimatycznej. Znaczny odsetek młodych Polaków twierdzi jednak, że udostępnia lub przekazuje dalej stworzone przez innych treści dotyczące zmian klimatu (28%), migracji (22%) i migracji klimatycznej (17%).

Rysunek 20: Skąd młodzi Polacy czerpią najwięcej informacji o zmianach klimatu i migracji?

Rysunek 21: Aktywność w mediach społecznościowych w kwestii zmian klimatu i migracji

fot. Agnieszka Waniewska, Foodshar

Fot. Mika Baumeister on Unsplash

↑ Fot. Aranxa Esteve on Unsplash
Fot. Paddy o Sullivan on Unsplash →

WNIOSKI

JAKIE SĄ POGŁĄDY MŁODYCH LUDZI NA TEMAT ZMIAN KLIMATU I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU?

Na podstawie wcześniejszych badań przewidywano, że świadomość złożonego tematu związku zmian klimatu z migracjami, będzie wśród badanych niska. W związku z tym w ankiecie najpierw zapytano młodych Europejczyków o ich ogólne poglądy na temat zmian klimatu, a potem oddzielnie, na temat migracji. Wyniki wskazują, że dla wielu młodych ludzi w Europie walka ze zmianami klimatu jest głównym priorytetem: 46% uważa zmiany klimatyczne i degradację środowiska za najważniejsze problemy dotyczące świata, nawet w środku pandemii COVID-19. Spośród działań opartych na Celach Zrównoważonego Rozwoju ONZ, „podejmowanie działań na rzecz walki ze zmianami klimatu” jest uważane za najważniejsze (66% respondentów stawia je na pierwszym lub drugim miejscu).

Zgodnie z powyższym, wyraźna większość młodych Europejczyków jest świadoma, że zmiany klimatu są zjawiskiem mającym wpływ na wszystkie kraje na całym świecie, już dziś, nie tylko w przyszłości⁵. Większość (65%) uważa także, że zmiany klimatu wpłyną też na nich osobiście. Niewielu zaprzecza istnieniu zmian klimatycznych (8%), również w porównaniu z wcześniejszymi badaniami, a zdecydowana większość młodych Europejczyków

5 Aż 86% młodych Europejczyków uważa, że stwierdzenie „Zmiany klimatu miały wpływ na każdy ocean i każdy kontynent w ciągu ostatnich kilku dziesięcioleci” jest prawdziwe. Nieco ponad połowa (55%) uważa stwierdzenie „Miną dziesiątki lat, zanim poczujemy efekty zmiany klimatu w moim kraju” za fałszywe.

uważa, że zmiany te są powodowane działalnością człowieka (83%).

Wysoka świadomość zmian klimatycznych przekłada się na wysoki poziom zaniepokojenia. Prawie połowa (46%) młodych Europejczyków martwi się tym problemem bardzo lub ekstremalnie; w niektórych krajach Europy Południowej, takich jak Hiszpania, Portugalia i Włochy, a także Rumunia, odsetek ten wynosi ponad 50%. Zaniepokojenie zmianami klimatu wśród młodych ludzi w Polsce jest natomiast niższe niż średnia europejska: 30% martwi się zmianami klimatycznymi bardzo lub ekstremalnie.

Wysoka świadomość młodych mieszkańców Europy oraz ich duże zaniepokojenie zmianami klimatu widać wyraźnie w zdecydowanym domaganiu się przez nich działań ze strony rządów. Na przykład 70–75% młodych Europejczyków (74% w Polsce) jest zdania, że jeśli rząd nie planuje zwalczać zanieczyszczenia środowiska i zmian klimatycznych, jest to „złe dla gospodarki” lub „sygnał, że rząd ma niewłaściwe priorytety”. Znaczna część młodych ludzi w Europie uważa, że największą odpowiedzialność za walkę ze zmianami klimatu ponoszą biznes i przemysł (52%) oraz rządy krajów (49%). Młodzi Europejczycy (w tym Polacy) czują się też za to osobiście odpowiedzialni: 34% z nich twierdzi, że główną odpowiedzialność za zwalczanie tych zmian ponoszą oni sami.

Znaczny odsetek młodych Europejczyków (43%), a nawet więcej młodych w Polsce (46%), uważa, że bardziej rozwinięte gospodarczo, bogatsze kraje powinny podejmować największe wysiłki natury gospodarczej i politycznej na rzecz zmniejszania skutków zmian klimatu. Jednak taki sam odsetek (43%) jest zdania, że kraje bogate i biedne powinny dzielić się tą odpowiedzialnością. Czy to oznacza, że wielu młodych Europejczyków ochoczo przerzuca odpowiedzialność za walkę ze zmianami klimatycznymi na ubogie kraje, czy raczej sądzi, że w rzeczywistości będą one zmuszone do udźwignięcia tego ciężaru? Tak czy inaczej, młodzi Europejczycy zdają się popierać bardziej sprawiedliwy i zrównoważony model ekonomiczny. Tylko 41% zgadza się ze stwierdzeniem, że na wzroście gospodarczym korzystają wszyscy, w tym mieszkańcy biednych krajów. A trzy czwarte (77%) zgadza się, że nasze społeczeństwo nie może trwać przy swoich nawykach konsumpcyjnych, jeśli chcemy chronić środowisko naturalne.

CO MŁODZI LUDZIE SĄDZĄ NA TEMAT MIGRACJI W OGÓLE I CZY DOSTRZEGAJĄ ZWIĄZEK MIĘDZY KLIMATEM A MIGRACJĄ?

W porównaniu ze zmianami klimatycznymi, migracja wydaje się mniej istotnym problemem dla młodych Europejczyków: tylko 13% zalicza ją do najpoważniejszych problemów stojących przed światem (zmiany klimatu zaś – 46%). Jednak nawet jeśli młodzi respondenci nie są nastawieni do migracji tak negatywnie, jak wynikałoby to z niektórych innych przeprowadzonych w ostatnim czasie badań, ten temat wydaje budzić kontrowersje. Na przykład niecała połowa (45%) młodych Europejczyków zgadza się, że napływający do ich kraju migranci wnoszą wkład do ich społeczeństwa. A niewiele mniej osób zgadza się (38%) niż się nie zgadza (42%) ze stwierdzeniem, że „granica ich kraju powinna być całkowicie zamknięta dla migrantów”. Także motywacje migrantów zdają się budzić pewną nieufność: połowa (51%) młodych Europejczyków uważa, że migranci przybywający do ich kraju w większości tylko udają, że są uchodźcami, naprawdę zaś przyjeżdżają z powodów ekonomicznych (choć taki pogląd stoi w pewnej sprzeczności z faktem, że jako najważniejsze przyczyny migracji do Europy młodzi respondenci wskazują „wojny

i konflikty zbrojne”). Niektóre podgrupy badanych, przede wszystkim kobiety i osoby z wyższym wykształceniem, mają nieco bardziej pozytywne nastawienie do imigracji, ogólnie jednak różnice społeczno-demograficzne są tu ograniczone.

Z drugiej strony, młodzi Europejczycy są przychylnie nastawieni do przybyszów, których można nazwać „klasycznymi” uchodźcami, zgodnie z definicją konwencji genewskiej. Aż 71% badanych zgadza się, że ludzie powinni być w stanie migrować do ich kraju, aby uciec przed wojnami i konfliktami zbrojnymi – jak już wspomniano, ten czynnik jest uważany przez respondentów za najważniejszą przyczynę migracji do Europy. Odsetek młodych Europejczyków, którzy podobnie przychylnie powitaliby migrantów klimatycznych, jest mniejszy, ale i tak stanowi większość: 55% badanych zgadza się, że ludzie powinni być w stanie migrować do ich kraju, aby uciec przed ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi i zmianami w środowisku. Ponadto połowa młodych mieszkańców Europy (50%) zgadza się, że migrantom klimatycznym powinno się zapewnić taką samą ochronę prawną jak ludziom uciekającym przed wojną lub prześladowaniem, a tylko jedna piąta (21%) się z tym nie zgadza.

Poziom tej akceptacji dla migrantów klimatycznych można uznać za wyjątkowo wysoki, jeśli wziąć pod uwagę złożoność migracji klimatycznej (której przyczyny nie zawsze są jednoznaczne i wyraźnie widoczne, jak wspomniano we wstępie) oraz niską świadomość młodych Europejczyków dotyczącą tego tematu. Nad tą ostatnią wyraźnie można by popracować. Przeciętny młody Europejczyk czy Europejka uważa zmiany klimatu za stosunkowo mało istotny czynnik lub powód migracji do Europy czy do ich kraju. Wśród działań opartych na Celach Zrównoważonego Rozwoju ONZ „Umożliwienie uporządkowanej, bezpiecznej i regularnej migracji osób, w tym migracji powodowanej zmianami klimatu” jest postrzegane jako najmniej ważne: tylko 30% badanych stawia je na pierwszym lub drugim miejscu w hierarchii ważności. I tylko 32% słyszało bardzo dużo lub sporo o „migrantach klimatycznych”, chociaż różnice między krajami są tutaj znaczące – we Francji bardzo dużo lub sporo na temat tego terminu słyszało 49%, ponad dwukrotnie więcej niż na Łotwie i Litwie (w każdym z tych krajów termin ten zna 16% respondentów).

Powyższe wyniki pokazują przede wszystkim, że migracja klimatyczna nie jest problemem, który pierwszy przychodzi badanym do głowy. Nie oznacza to jeszcze niedoceniaenia wagi skutków migracji klimatycznej. Ponad połowa młodych Europejczyków (52%) zgadza się ze stwierdzeniem, że zmiany klimatu przyczynią się do zwiększenia migracji do ich kraju w przyszłości. Natomiast 43% zgadza się, że zmiany klimatu mogą zmusić ludzi w ich kraju do emigracji do innego regionu lub kraju – ten odsetek jest wyraźnie wyższy w państwach Europy Południowej, takich jak Portugalia (61%), Hiszpania (59%) i Włochy (55%), w których wysokie jest także zaniepokojenie zmianami klimatycznymi.

JAK BARDZO ZAANGAŻOWANI SĄ MŁODZI LUDZIE W ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ZWIĄZANYCH ZE ZMIANAMI KLIMATYCZNYMI, ZRÓWNOWAŻONYM ROZWOJEM I MIGRACJĄ?

Czy ogólnie dość wysokie zrozumienie zmian klimatycznych i ich skutków wśród młodych Europejczyków przekłada się na gotowość do działania? Jeśli chodzi o wybory dotyczące stylu życia i diety, które mogą przyczynić się do zmniejszenia negatywnych efektów zmian klimatu, wyniki ankiety są zróżnicowane, ale ogólnie dość obiecujące. Niektóre działania są szeroko rozpowszechnione, na przykład sortowanie odpadów czy oszczędzanie energii elektrycznej w domu – robi to często prawie 80% młodych Europejczyków. Inne działania są podejmowane rzadziej, ale nadal przez znaczącą mniejszość. Na przykład 31% badanych często unika kupowania nowych rzeczy, kupując zamiast nich używane. Jeśli chodzi o nawyki żywieniowe, które mogłyby zmniejszać skutki zmian klimatycznych, warto zauważyć, że 13% młodych Europejczyków jest wegetarianami, peskatarianami lub weganami. Podgrupą, która wydaje się nieco bardziej gotowa do działania od pozostałych, są młode kobiety, ale ogółem różnice społeczno-demograficzne w zakresie wyborów dotyczących stylu życia i diety są niewielkie.

Podobnie zróżnicowany obraz wyłania się, kiedy przyjrzymy się gotowości młodych Europejczyków do zaangażowania się w ogólniejszym sensie. Z jednej strony są oni z pewnością gotowi do podejmowania działań, które mogą przynieść istotne efekty. Na przykład jedna czwarta (25%) badanych głosowała na polityków, którzy traktują priorytetowo problemy dotyczące zmian klimatu, migracji i migracji klimatycznej, a 50% twierdzi, że może tak zagłosować w przyszłości. W Polsce ten odsetek jest także wysoki. Aż 76% badanych twierdzi, że głosowało lub głosowałoby na polityków, którzy traktują te problemy priorytetowo. Z drugiej strony, chęć do działań wymagających większego wysiłku jest słabsza. Na przykład niewielu młodych Europejczyków (10%) ma za sobą wolontariat lub pracę w partii politycznej lub grupie aktywistów, chociaż 44% twierdzi, że może to zrobić w przyszłości.

Co ciekawe, najmłodsza grupa wiekowa (15–19 lat) wśród ankietowanych jest najbardziej zaangażowana, jeśli chodzi o uczestnictwo w pokojowych demonstracjach i protestach. Może być to związane ze „szkolnymi strajkami dla klimatu”, odbywającymi się w ostatnich latach. Fakt, że było to głównie zjawisko miejskie, jak większość demonstracji, może też tłumaczyć, dlaczego młodzi Europejczycy w dużych miastach wydają się nieco bardziej zaangażowani.

Istotne jest także, czy młodzi Europejczycy uważają, że tego rodzaju działania rzeczywiście mogą coś zmienić. Można na to pytanie odpowiedzieć twierdząco, mimo znaczącego stopnia sceptycyzmu wśród ankietowanych: 48% młodych respondentów zgadza się, że tego typu działania przynoszą efekty, 36% ma mniejszą pewność i uważa, że mogą one przynosić efekty, a 16% nie sądzi, by przynosiły efekty. Opinie te nie są bardzo silnie skorelowane z cechami społeczno-demograficznymi, chociaż młodzi mężczyźni, osoby słabiej wykształcone oraz te, które nie głosowały w ostatnich wyborach są, ogólnie rzecz biorąc, bardziej sceptyczne. Wyraźniejsze są różnice między krajami, odsetek badanych, którzy uważają, że tego rodzaju działania przynoszą efekty, waha się od 63% w Portugalii do 27% na Cyprze.

ROZDZWIĘK MIĘDZY PRZEKONANIAM I DZIAŁANIAM I

Prawie jedną piątą (19%) młodych Europejczyków (w Polsce 14%) można uznać za bardziej zmotywowanych do prowadzenia zrównoważonego ekologicznie trybu życia, na podstawie ich odpowiedzi, w których nie zgadzają się ze stwierdzeniem oznaczającym postawę przeciwną, np. „Teoretycznie chcę prowadzić bardziej zrównoważony ekologicznie tryb życia, jednak jest to po prostu niemożliwe w praktyce”. Pozostałych można scharakteryzować jako średnio zmotywowanych (66%) i mniej zmotywowanych (19%). Wyniki ankiety wskazują, że istnieje silny związek między poziomem motywacji do prowadzenia zrównoważonego trybu życia a świadomością na temat zmian klimatu i migracji klimatycznej, a także gotowością do zaangażowania się i podejmowania działań dotyczących tych problemów, co pokazuje, że te opinie i zachowania idą w parze i wzmacniają się wzajemnie. Na przykład ci młodzi Europejczycy, którzy są bardziej zmotywowani do zrównoważonego ekologicznie trybu życia, częściej uważają zmiany klimatu za jeden z najpoważniejszych problemów dotyczących całego świata (60% wśród bardziej zmotywowanych w porównaniu z 34% procentami wśród mniej zmotywowanych). Zmotywowani młodzi Europejczycy znacznie częściej także głosowali na polityków traktujących problemy zmian klimatu, migracji i migracji klimatycznej priorytetowo (40% w porównaniu z 23% mniej zmotywowanych respondentów).

Wśród młodych Europejczyków, którzy są bardziej zmotywowani do prowadzenia zrównoważonego trybu życia, stosunkowo najwięcej jest kobiet, osób z wyższym wykształceniem, mieszkańców dużych miast i osób, które głosowały w ostatnich wyborach. Wysoka motywacja jest także relatywnie częsta wśród Europejczyków z Południa, co może być związane z wysokim zaniepokojeniem zmianami klimatu i ich skutkami w tym regionie (zob. wyżej).

SILA MEDIÓW W KOMUNIKACJI DOTYCZĄCEJ OMAWIANYCH PROBLEMÓW

Wyniki dotyczące korzystania z mediów przez młodych Europejczyków nie przyniosły większych niespodzianek. Zdecydowana większość badanych korzysta z internetu (90%) i mediów społecznościowych (80%) prawie codziennie lub codziennie. Dość nieoczekiwane, biorąc pod uwagę grupę wiekową, jest może to, że aż 66% codziennie lub prawie codziennie ogląda telewizję, ale należy tu zauważyć, że obejmuje to także programy TV nadawane przez internet. Słuchanie radia i czytanie prasy drukowanej (w tym wersji cyfrowych) jest mniej częste, zwłaszcza wśród najmłodszej grupy (15–19 lat), chociaż większość młodych Europejczyków korzysta z tych mediów co najmniej raz w tygodniu.

Warto zauważyć, że kanały internetowe i media społecznościowe, z których młodzi Europejczycy czerpią większość informacji w ogóle (jak wspomniano powyżej), to nie te same kanały, z których uzyskują najwięcej informacji o zmianach klimatu, migracji i migracji klimatycznej – w przypadku tych tematów głównym źródłem jest telewizja, chociaż zaraz za nią plasują się media społecznościowe i internetowe witryny informacyjne. Prasa drukowana także wciąż odgrywa istotną rolę w informowaniu młodych Europejczyków o tych trzech kwestiach, co z pewnością kontrastuje ze względnie rzadkim ogólnym korzystaniem z tego medium.

Fakt, że świadomość młodych Europejczyków w kwestii migracji klimatycznej jest raczej niska (jak już wspomniano), widać także w tym, że zaledwie 23% badanych czuje się dobrze poinformowanych na ten temat. Jeśli chodzi o migrację w ogóle, sytuacja wygląda trochę lepiej, ale nie spektakularnie – 36% respondentów czuje się dobrze poinformowanych w tej kwestii. Za to 49% czuje się dobrze poinformowanych o problemach dotyczących klimatu, co oczywiście wiąże się ściśle z wysoką świadomością tego tematu, widoczną w całej ankiecie.

Podgrupy populacji badanych, które stosunkowo często czują się niedoinformowane o zmianach klimatu i migracji, to młode kobiety, osoby słabiej wykształcone, mieszkańcy obszarów wiejskich oraz osoby, które nie głosowały w ostatnich wyborach (z wyłączeniem tych, które były zbyt młode, by głosować). W przypadku migracji klimatycznej te różnice są mniej wi-

doczne, prawdopodobnie dlatego, że świadomość tej kwestii jest ogólnie niska. Widać natomiast znaczące różnice między krajami: odsetek osób, które czują się dobrze poinformowane na temat migracji klimatycznej waha się od 12% na Cyprze do 31% w Irlandii.

Na koniec warto wspomnieć, że młodzi ludzie są dość zaangażowani w korzystanie z mediów społecznościowych w omawianych tu kwestiach. Od około jednej piątej do jednej trzeciej badanych przesyła dalej lub udostępnia stworzone przez innych treści na temat zmian klimatu (24%), migracji (29%) i migracji klimatycznej (17%).

↑ Fot. Markus Spiske on Unsplash
← Fot. Pascal Bernardon on Unsplash

www.ekonsument.pl

actionaid

Allianza por la Solidaridad

Member of **actionaid**

фондация екообщност

fine+p
forum for international
development + planning

baptista
szerecszolgálat

IMVF
Institut für Migration und
Vielkulturelle Vielfalt

OXFAM
Deutschland

SLOGA
SLOVENIAN GLOBAL ACTION

SÜDWIND

**ALMA MATER STUDIORUM
UNIVERSITÀ DI BOLOGNA**

UNRF UNIVERSITY of NICOSIA
RESEARCH FOUNDATION